

Let za keristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1917, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!
na številko v oklepaju
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepli-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (91)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 90.

Chicago, Ill., 1. junija (June), 1909.

Leto (Vol.) IV;

Od blizo in daleč

Madden in njegova tovariša
vshot in Boyle so bili po okraj-
poroti spoznani krivim graftu,
so se ga udeležili ob času, ko
napovedali štrajk na poslopju
P. Klieka. Omenjeni podjetnik
namreč izjavil, da je bil štrajk
glasen z namenom, izprešati iz
denar, katerega je namreč
dal. Takoj ko je izročil osu-
bnik Andres, ki je nastavljen
Klieka Co., \$1000 Madenu, je
štrajk končan in delavci so
povrnili na delo. Ker je prišla
na ušesa državnemu pravd-
ku Waymanu, je ta takoj uložil
izredno zadržanje in stavil pri-
loščo pod bonde. Dne 17. maja
je začelo zaslišavanje prič, kar
trpelo do srede popoldne dne
18. maja. Porota se je posveto-
vala celih 46 ur in je šele v soboto
odločila sodniku McSurelyu ob-
žnjo, ki se glasi, da je vsak ob-
žene obsojen na \$500 denarne
kane. Mi smo pričakovali še vse
k njunega, kar taki "voditelji"
vselej vsakakor zaslužijo. Ra-
vedni smo sedaj, če jih bodo
sle naprej volile v svoje od-
re ali jim bodo dale krepke br-
Mi upamo, da dobe zadnje.

Bogastvo Abdul Hamida pre-
čujejo in štejejo Mladotorki z
liko vmeno. Seveda jih ne vodi
mo navadna znatiželjnost. Tur-
la zbornica stoji na stališču, da
Abdul Hamid zbral svoje ogro-
no premoženje na krivičen na-
v, namreč na račun države. V
bi absolutizma se državni in
tanovi dohodki sploh niso ločili
sto meni zbornica, da je drža-
opravičena, konfiscirati Abdul
idovo imetje. Seveda so s tem
ene težave. Kolikor so mogli do-
si doznati, je Abdul Hamid na-
pil več kakor 15 milijonov tur-
ših funtov, to je več kakor 15
milijonov kron. Od tega bogatstva
pa samo tretjina na Turškem
del pa je bivši sultan nalo-
v inozemskih bankah na An-
kem in Nemčiji. Strokovnjaki
ajo, da te banke ne bodo ho-
le izročiti Abdul Hamidovih
ikov državi.

Vašna nova iznajdba. Ravno-
je bila te dni obelodanjena
na nova iznajdba, s pomočjo
ktere bo ohranjeno marsikatero
veško življenje v podzemskih
mah, ki so s dušilnimi plini na-
njene. S pomočjo nove iznajd-
ki je bila v Lancashire na An-
kem uvedena, je možno ostati
pet do šest ur v roku, napol-
nem s plini. Iznajdba sestaja
posode, napolnjene s kisikom.
oda je pritrjena na ledjih de-
ra, in od nje je napeljana cev,
se pritrdi na usta; nos se mora
polnoma zamašiti. Iz posode
rkuje človek potem svež zrak v
in izpijenega izdihuje skozi v
vrhu prirejene cevi. Nova iz-
jdba bo posebne vrednosti pri
ilnem poslovanju ob času plino-
razstrelb po premogokopih.

Zdaj čakamo že poldrugo le-
na dobre čase, a vrniti se ne
jo. Gospodarska kriza traja še
no v ameriški republiki. Od
spodarskega poloma v jeseni
07 pa do danes obetajo mero-
ni faktorji prosperiteto — o-
ljenja ne opažamo nikjer. Ob
bi panike padejo cene vseh vre-
nosti mnogo nižje, kot to odgo-
ja okolščinam. Položaj se je
oljal le v ti smeri, veleindus-
elno delo je pa še danes mr-
Kako se vračajo dobri časi, do-
nje najbolj jasno in določeno
očilo voditelj delavskega bi-
a v New Yorku. Iz tega poro-
posnemamo, da se je brezpo-
na delavska armada v letu
8 pomnožila in ne skrčila. Na
lavskem trgu se poprašuje le
delavce za gradnjo železnice,
tem ko rokodelci in izurjeni
avci ne dobe dela.

da industrija še ne bo tako kmalu
oživila, da bo minolo še nekaj
mesecev predno se bo zopet dela-
lo s polnim parom. Tudi nov col-
ninski tarif ali druga slična sred-
stva ne bodo pomagala v tem ozi-
ru. Obrnilo se bo na bolje, ko bo
dobro prebavljena ogromna množina
delnic, ki se je postavila v zad-
njem desetletju na trg. To se pa
pravi z drugimi besedami:

Kedar se bo vrednost podjetij
toliko zvišala, da bo odgovarjala
kapitalizaciji. Kdaj, v katerem
asu se bo zvršil ta proces, tega ne
more povedati nihče, še kapitali-
sti ne.

V ti dobi pa lahko zopet na
stotine ljudi pogine v bedi. Za to
se kapitalizem ne zmeni. Preko
kopie mrlicev in potokov krvi dr-
vi kapitalizem svojo pot.

Ob ruski meji v Nemčiji so
postaje, v katerih pregledajo in
prerešujejo siromašne ruske izse-
ljence. Na teh postajah jih preiš-
čejo, če imajo za vožnjo po želez-
nici in na morje do Amerike in
za druge potne stroške potreben
denar. Kdor se hoče umakniti
tem preiskovalnim postajam, do-
tičnega zasledujejo kot hudode-
la.

To podjetje nosi lice, kot da se
hoče iti na roko velikim pa-
robrodnim družbam — Ballinu in
tovarišem. Ti izkoristijo izseljen-
ce na podlagi tega sistema, ktere-
ga je ustvarila pruska vlada, z
umetniško premetenostjo. Že več-
krat so Ruse s takih postaj, če ni-
so imeli dovolj denarja, zopet vr-
nili biričem carja, batjuške, ki
so jih navsezadnje odgnali v Si-
birijo ali jih pa izročili rabelju.
Vseled tega je marsikateri izseljenec
s samomorom končal svoje živ-
ljenje na preiskovalni postaji, da
bi se ubranil žalostne usode, ki
ga je pričakovala v Rusiji.

Zdaj se poroča, da so v vzhodni
Rusiji agentje novovstanovljene
parobrodne družbe (Severo zapad-
na transportna črta) na delu,
ki nima koncesije za Nemčijo in
ktere parniki plujejo iz Rotterda-
ma, da mi pregovorili inozemce, da
bi rabili parnike omenjene druž-
be in ne Ballinovih parobrodov.
Komaj je pruski minister notra-
njih del za to zvedel, že je ukal
policiji in železniškemu oseb-
ju, naj strogo pazijo na voditelje
izselniških skupin, proti katerim
naj se najstrožje postopa, ako
skušajo izogniti se preiskovalnim
postajam. Ta ukaz je časopisje
nemških "pinkerjev" pozdravilo
z nepopisnim veseljem. Ta časopis
povdarja, da nova pa-
robrodna družba škodi interesom
nemških parobrodov. To je
jedro, za katero se gre. Da bo
do Ballin in tovariši želi lep pro-
fit, se lovi siromašne ruske izse-
ljence. Pa pravijo, da je Prusija
kulturalna država!

Perzijski revolucionarji ne
zaupajo šahu in njegovim obljub-
bam v ustavo. Vzlie tem obljub-
bam bijejo dan za dnem boje s ša-
hovimi vojniki, ktere podé iz do-
bro utrjenih postojank. Da se Ru-
sija nakrat zaima za ustavo v
Perziji, je zelo sumljivo. Poleg
Rusije se zanima tudi kramarska
Anglija za ustavo v Perziji. Naj-
brž delata obe državi sporazum-
no, kar ima namen: podjarmiti
tajno in razdeliti Perzijo.

Boj ruskih vojakov z vstasi la-
hko zaneti boj proti vsem inozem-
cem. In na to priliko najbrž čaka
Anglija, da bo zamogla poseči
vmes. Kramarska Anglija še ni bi-
la nikdar izbirčna v sredstvih, če
se je šlo za dobrobit angleških ka-
pitalistov.

Mir še ne bo tako kmalu v Per-
ziji. Perzija je država brez cen-
tralizirane državne sile, brez dob-
rih potov in obratnih sredstev.
Vsed teh okolščin in ker je de-
žela gorata, so dobro oborožene
vstaské čete bojujejo lahko leta
in mesece. Vstasi niso le domači-
ni, ampak pomoč jim prihaja iz
Kavkaza.
Vstasi konfiscirajo denar in ži-
vež pri bogatih Perziancih, v re-

snici pa dobe tudi oboje zastoj
pri ljudeh, ki sanjajo in trdijo,
da imajo pravico do šahovega
prestola. Vstasi so zasedli vsa va-
žnejša mesta v državi in povsod
organizirajo vstasko vladno upra-
vo. Njih vstaski cilji se osredoto-
čujejo v tem. Boj proti absolutiz-
mu in decentralizirana državna
uprava. V državi, ki je šestkrat
večja kot Nemčija, v kateri vla-
da nima druge moči, kot da pobi-
ra davka, se lahko završi, da se
ta ali druga provinca, kedar je
prilika ugodna, proglasi samo-
stojni in odpove šahu pokorščino.

"Cleveland Citizen" poroča,
da so delavci Selby-jeve čevljars-
ske tvornice v Portsmouth, O., na
štrajku, ker jim je delodajalec ho-
tel znižati plačo za 10 odstotkov.
G. Selby je pred štirimi meseci
pritisknil na delavce, da so glaso-
vali, da morajo biti gostilne zaprte.
Ko so mu delavci storili to
uslugo, je pa znižal plače z izgo-
vom, da zdaj potrebujejo manj de-
narja, ker so gostilne zaprte.

Konec koncev pa je, da zdaj na-
takarji delajo kot stavkokazi, ker
so vsled prohibicije zgubili delo.

Tako kapitalisti v ti republiki
vodijo delavce za nos!

Zakoni v ti republiki so tako
pomankljivi, da že zakon mora po-
magati zakonu. V wisconsinškem
senatu je senator Bancroft doka-
zal, da so obstoječi zakoni proti
ponarejanju živl brezmočni. Ban-
croft je zahteval za državo Wis-
consin poseben zakon, ker zakon
Zdrž. drž. ne varuje občinstva. V
dokaz je pokazal dve steklenici,
na katerih je bilo zapisano, da vse-
bujeti citronični sok. Državni ke-
mik je pa dokazal, da prva vsebu-
je strupen lesni alkohol, druga pa
s citronelo parfumiran alkohol.
Druga steklenica, na kateri je bilo
zapisano, da je v nji portno vino
in ktere vsebina je bila zajamčena
pod živilskim zakonom Zdr. drž.,
je pa vsebovala alkohol, glukozo,
ogljenev ter in benzol-natron.

Iz teh očitnih dokazov spo-
zna lahko vsakdo, da so kapitali-
sti, ki ponarejajo živila, navadni
morlici. Vzlie ti pribiti resniši so
pa obstoječi zakoni tako slabi, da
se teh morileev na debelo ne more
prijeti.

Zakaj?
Ker je morala današnje člove-
ške družbe taka!

Za ruske vohune v Franciji
je zdaj napočila doba, o kateri la-
hko rečejo: "Nam se ne dopadu!"
Odkar je Azev*) razkrinkan,
se ruska vlada trdi noč in dan,
da bi dobila pravega moža za nje-
govo mesto v Parizu. Ruski re-
volucionarji so zdaj na straži ta-
ko vestno, da je za ruske vohun-
ske biriče delo zelo težavno.

Vsed napada na ruskega oro-
niškega stotnika Von Kotlen, kte-
rega je zvršil vohun Rips, se je
francoska javnost zopet opozori-
la na delo ruskih vohunov.

Neki ruski revolucionar je pri-
občil v "Humanite" članek, v
kterem je dokazal, da ruska vla-
da zdaj rabi vohune po novem zi-
stemu.

Od časa do časa prihajajo sveže
čete vohunov v Pariz, ki po krat-
kem delu zopet izginejo.

Revolucionarjem se je posreči-
lo fotografirati celo vrsti teh go-
spodov s temno preteklostjo in
sedanjostjo.

Ta način za razkrinkanje rus-
kih vohunov priporočamo tudi v
Ameriki. Pa kaj pomaga, orga-
nizacija v ameriški republiki še
ni tako čvrsta in čila.

Zdaj Japonska mnogo bolj
trpi vsled ameriške nevarnosti,
kot ameriška republika vsled
rmeneg nevarnosti, ker je ameriški
"graft" našel ugodna tla v de-
želi vzhajajočega solna.

*) Ako je ruska vlada v zadre-
gi glede vohunov, jih lahko dobi
pri Svobodaših na Blue Island
ave. Opomba najmlajšega va-
jenca.

Zdaj sladkorni škandal po ame-
riškem vzoru širi svoje pogubo-
nosne kroge na Japonskem. Vlad-
na stranka je zahtevala, da se po-
državi sladkorna industrija, za-
htevala je od vlade, da jo kupi
za izrečno visoko ceno. V ta na-
men se je po ameriškem vzoru
podkupilo večje število poslan-
cev. Zaprti upravitelji družbe za
pridelovanje sladkorja so prizna-
li, da so za nakup glasov v zbor-
nici izdali \$100.000. Razburjenost
v japonskem narodu je velika.
Dva poslanca sta že zaprta. 50
drugih poslancev se pa sumi, da
so podkupljeni.

Kjer se kapitalizem vgnjezdi
rodi povsod enoinisto zlo — pri
belih in pri rmenih ljudeh. V tem
ogiru ni razlike.

Tem bolj ko se razvira kapi-
talistična človeška družba, toliko-
bolj naraščajo razredna nasprot-
stva. To nam dokazuje Avstrali-
ja. Obligatorična razsodišča, ki
imajo namen reševati preporne
točke med delavci in kapitalisti,
dokazujejo boljbolj, da niso kos
svoji nalogi, da se jih preze, ako
se gre za interes kapitalistov. Po-
licija in sodišča izgubljajo objek-
tiviteto vsled naraščajočih razred-
nih nasprotstev.

Vsed stavke v Brocken Hill so
aretirali 28 oseb. 3 aretirance so
radi punta (?) obsodili v 3. letno
ješo, dasi ti prestopki v slučaju
stavke spadajo v področje obrt-
nih razsodišč.

V New South Wales je prisilno
razsodišče za poravnavo razporav,
ki so nastale med podjetniki in
delavci. Premogarji v Brocken
Hill so delali na podlagi razsodbe
tega razsodišča, ki je končala
konecem minolega leta. Štiri me-
sece pred koncem tega termina,
so premogarji razširili svojo or-
ganizacijo preko južne Avstrali-
je, vsled česar je organizacija pri-
šla pred zvezno razsodišče. Po
določbah sodišča, bi morale obe
stranki — kapitalist in delavec —
če pride do razpora pripoznati
staro razsodbo razsodišča.

Neka prenoskopna družba je
znižala plače premogarjem, ko je
potekla pogodba. Unija je izro-
čila zveznemu sodišču vso zadevo
v razsodbo, ki je razsodilo v pri-
log delavcem. Podjetniki so ape-
lirali na višjo instanco, vsled ča-
sar je bilo 10.000 premogarjev
brez dela, ker niso hoteli delati za
znižano plačo.

Vlada v New South Wales je
poslala 350 policajev oboroženih
s puškami in sabljami na pozori-
šče stavke, kjer so s silo razgna-
li demonstracijo premogarjev.

Ta slika nam dokazuje, kako
naraščajo razredna nasprotstva;
da ne bo miru, dokler se ne vpro-
psti kapitalistična človeška
družba.

Nemški cesar Viljem št. 2 je
svoji soprog, ki še živi, postavil
spomenik v Berlinu. Nevemo,
zakaj?

Morda radi tega, ker mora nje-
ga in njegovo soprogo rediti nem-
ški narod?

Industrielen polom je blami-
ral do kosti švicarski zvezni svet.
Pred leti so nemški kapitalisti v
zvezi z bernškimi veleposestniki
in bernsko državno banko usta-
novili tvornico za sladkor. Iz Ga-
licije in Rusije so importirali ce-
nene delovce, a vzlie temu je šlo
podjetje rakovo pot.

Podjetniki so zahtevali od zvez-
nega sveta pol milijona frankov
subvencije. In svet je to tudi ta-
koj privolil, dasiravno je odkloni-
lil podporo v brez poselnim de-
lavcem, češ, da nima denarja.

Zdaj je pa družba bankrotirala
še predno je dobila denar. Rado-
vedni smo, če bo svet zdaj s to
svoto podpiral brezposlece?

Najbrž ne! V kapitalistični dr-
žavi se ima denar za kapitaliste,
za brez poslece pa ječe in prisilne
delavnice.

Pekovski majstri v Chicagi
zahtevajo 6 centov za hleece kru-

hu, ki vaga en funt. Izgovarjajo
se, da je pšenica predraga.

Zlomka! Zakaj pa niso pekov-
ski mojstro takrat dajali 3 funte
kruha za 5 centov, ko je stal bu-
šel pšenice 50 centov in ko so
plačali pomočnikom 3 dolarje pla-
če na teden.

Takrat je stal funt kruha tudi
5 centov.

"Tribune" se poroča brzo-
javno iz Bostona, da sta trgovca
na debelo z zverjadjo Calagnari
v Napolju in Heggeman v Berli-
nu že več mesecev nakupovala je-
tične leve in drugo različno bo-
no zverjad, ktero sta potem po-
slala v vzhodno angleško Afriko.
To je povedal nek železničar, ki
se je iz Afrike vrnil v Boston. Ta
človek je najbrž hotel osmešiti
lovca in gospoda Roosevelta. Ne-
ki agent obeh trgovcev z zverja-
djo je v naglici poslal belega
medveda v Afriko. Ne bo se nam
treba čuditi, ako dobrotno mekega
dne vest, da je Roosevelt na ele-
vatorju vstrelil polarnega med-
veda.

Svetoven pregled.

Proti ruskim socialnim demo-
kratom nastopajo organi krvave-
ga carja z vso krutostjo. Cela
vrsta procesov se vrši v raznih
krajih; največ zanimanja vzbuja
tisti, ki se je te dni začel v Mo-
skvi proti 46 socialistom, ki so
obtoženi kot člani moskovske so-
cialno-demokratske organizacije.
Za dokaze služijo obtožbi knjige,
pisma in vabila na shode, ki so
jih našli pri obtoženeih. Preiska-
va traja že dve leti.

Iz Perzije poročajo, da je poli-
tični preobrat v svobodomiselnem
zmislu popoln. Sestavljena je no-
va liberalna vlada, Saud & Dau-
leh je zopet imenovan za ministra
zunanjih zadev, čete v okolici Te-
brisa so odpusčene. Šah je izdal
dve proklamaciji, katerih prva
razglasa konstitucijo, druga pa
amnestijo za politične zločine.

KONDA IN NJEGOVO UMAZA- NO DELO DENUNCIJANTA.

Že delj časa sem se je pisalo
pod zaglavjem v "G. S." **Der gro-
ste schuft im ganzen Land ist,
und bleibt der Denunciant.** Mi
smo tisto prežrli, ker smo vedeli,
od kod pridejo tisti šufti in de-
nuncijanti; danes pa, ko so raz-
mere čedalje bolj šegetave, hoče-
mo z dejstvi dokazati, da so šufti
in denuncijanti le v uredništvu
(če sploh vedo ti šufti, kaj bese-
da uredništvu pomeni) rokovnja-
čev Svobodašev!

Bilo je namreč tiste čase, ko
se je vložila od strani "Proletar-
ca" prošnja, (aplikacija) za dru-
gi razred poštne pošiljatve. Tiste
čase je šla vsem okoli lista trda;
ni bilo denarja niti potrebnega
druzega materiala, pač tako, ka-
kor z vsakim drugim novim pod-
jetjem. Za vse to pa menda nihče
ni bolj vedel kot Konda, ki je z vso
požrešno bestijalnostjo gledal, ka-
ko bi nas uničil, — pogubil. In
prav takrat se je oglasil škodo-
željni satan v njegovi umazani
duši in je napisal list na poštno
direkcijo, češ, da smo kršili v na-
bavo 2. razreda pošte, le-te zaka-
ne. Spisano polo pa je po sreči
pozabil v neki miznici in tako jo
je zasačil eden naših sodrugov.
Zadeva je prišla potem pred obto-
žni odbor soc. stranke, kjer je
Konda zanikal, da je pismo poslal
kam naprej. Ker mi tistodobno ni-
mo bili v direktni zvezi s soc.
stranko, je bila stvar pred odbo-
rom izven jurisdikcije in ne reše-
na. V sledečem podajamo tekst te-
ga umazanega dela v angleščini in
v slovenskem jeziku.

June 25th, 1906.
Edwin C. Madden,
Third Asst. Postmaster,
Washington, D. C.
Dear Sir: —
On the 9th of this month I have

received through United States
mail a small 8 page sheet called
"Proletarec" and published in
Slovenian language by the "Slo-
venian Socialist Association of
America" (humbug) at Chicago
as you may see in the enclosed en-
closure.

Truly sir, I was very much sur-
prised to see in it the permission
of second class matter, granted
them the same at the Chicago
Post Office, as paying subscribers
does not even now reach 300.

As to this matter I was inform-
ed from one of their herd, that at
the time, the association was
granted the right of entering
their publication as second class
matter at Post Office at Chica-
go under the act of Congress etc.
The amount of their paid-up sub-
scribers did not accede 240.

If this is the case, I don't see
how the postal authorities could
be so blind as to give the right
away and violate the law. Well if
the post authorities didn't, so the
association got the same on false
pretense.

According to that, the postal
laws of U. S. were violated, and
as a citizen of the United States,
I most respectfully request that
the matter be investigated and in
case that it should be found out
that the law was violated, I do
hereby request, that the guilty
party be prosecuted as the law re-
quires.

V slovenskem se glasi:
Junij 25, 1906.

Edwin C. Madden,
tretji asistent poštmojster,
Washington, D. C.

Dragi gospod:

Dne 9. t. m. sem prejel skozi
pošto Zed. Držav osem strani maj-
heno filko nazvano "Proletarec"
in tiskano v slovenskem jeziku od
"Slovenske socialistične zveze v
Ameriki", (humbug) Chicagi, ka-
kor lahko razvidite iz priloženega.
V resnici, gospod, bil sem zelo
iznenaden videti v njem dovolje-
nje za pošiljatev drugega razreda,
kterega so dobili od čikaške pošte,
dasi plačani naročniki niti sedaj
nedosegajo 300.

O tej stvari sem bil poučen od
enega te črede, da v času, ko je
Zveza dobila dovoljenje za uved-
bo njih lista as second class mat-
ter at Post Office at Chicago un-
der the act of Congress etc. svota
njih plačanih naročnikov ni dose-
gla niti 240.

Če je slučaj ta, jaz nevidim, ka-
ko so mogle biti poštne oblasti ta-
ko slepe z oddajo pravice, kršiv-
ši zakone.

Torej, če poštne oblasti niso —
tedaj je Zveza dosegla to s pona-
rejenimi predlogi.

V smislu tega so se kršili poš-
ni zakoni Zed. držav, in jaz, kot
državljan te dežele uprašam naj-
pospšiljeve, da se stvar preide
in v slučaju, da se iznajde krše-
nje zakonov, prosim, da se priza-
deta stranka kaznuje po zakonih.

Iz tega je razvidno jasno, kak-
šne satanske namere je koval
Konda, da bi uničil "Proletar-
ca". Toda ni se mu "posrečilo":
"Proletarec" se je vzdržal in dal
že marsiktero gorko klofuto nje-
govim zarotnikom in uničevalcem.
In to bo storil tudi v bodoče!
Socializem ni radi Konde in
Mayerja tukaj in zato se v imenu
socializma tudi ne bosta okoristi-
la, za to bomo skrbeli mi...

IZJAVA.

Ker je "Glas Svobode" v svoji
22 številki z dne . . . maja t. l., —
kjer se opisuje sestanek Kržeta
s Kondo — zamolčal ono tretje
osebo, ki je imela posredovati
vmes, in so vsled tega eni ožji so-
druzi v slov. soc. organizaciji jeli
sumičiti mené, izjavljam, da jaz
z omenjenim sestankom nisem
imel absolutno nobene zveze, niti
nikakršne vednosti.

V vednost mi je prišla stvar še-
le po sestanku.
Toliko v pojasnilo tistim, ki se
za stvar zanimajo.
V Chicagu, dne 28. maja, 1909.
Frank Petrič.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovenska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta, Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglašni po dogovoru. Pri spremembi bivaličke je poleg novega naznaka tudi STARI nazov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Joe Josth, President;

John Petrich, Secretary;

Frank Mladic, Treasurer.

Subscription Rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

Advertising Rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

537 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

ZAKAJ BI MORALI VSI ORGANIZIRANI DELAVCI BITI TUDI SOCIALISTI?

(Dalje.)

Kmetijske stroje na ameriški farmi vidimo dandanes stroj za vsako posamezno delo; tako n. pr. stroj za košnje, stroj za grabiti seno, sejati žito, stroj, ki žanje in ob enim poveže žito v snope; stroj, ki žanje in sprot omati žito, stroj za okopaviti plevel, za osipati krompir in koruzo, in stroj za izkopaviti krompir in za mlati žito; in še več drugih strojev vidimo na farmi. Trije delavci s pomočjo poljedelskih strojev zamožejo obdelati farmo, na kateri se pridela poleg zadostno koruze in krompirja, nad 2000 bušljev pšenice, 500 bušljev ovsa, in se izreže 30 glav živine, (konj in goveje). Ta ilustracija jasno kaže, ne da bi nadalje navajal dokaze, da stroj nadomešča delavno moč. Ali niso na tisoče in milijone delavcev oropani za delo in življenje radi upeljave modernih "delo prihranilnih" strojev in mašin? Kaj storiti za odpomoč? Ali naj staremo stroje? Ne, socializirati jih. Privatno posedovanje strojev je vzrok, ki pahne delavce od dela.

Bistroumni ljudje tam v Texasu predlagali, da se mora uničiti stroje, in da potreba pogosti izdele vse truste, in da to bočejo doseči, če bi se negarati morali vrniti nazaj k motiki in srp.

Ali bi ne bilo nesmiselno delo to, če bi odpravili parni stroj za orati in se podali na polje z motiko? Odpravili poljedelske stroje, ki sem jih ravno omenil, ter prijeti za ročno koso in srp. To bi bilo demokratično, kaj? Tam v Texasu, kakor znano, so le demokrate.

Ti sanjavi in smešni demokrate tam v Texasu, bi hoteli novega časa "kolo napredka" in tehnike obrniti, ter uničiti stoletno delo genijev in se pogrezniti nazaj v temne čase, kjer bi morali vse znova pričeti. Nemogoče; vemo da je.

Sedaj vladajoča republikanska stranka ni ne misli tega storiti, ali da bi kolo napredka obrnila. O, ne. Republikanci hočejo, da ostane tako kakor je; naj stroji nadaljuje svoje delo, ter ostanejo v privatni lasti; naj imamo krize, brezposelnost in dolgo urni delavnik, in druge slične ugodnosti in mizerijo za druge.

Dobro se še spominjamo, ko je Taft obljubljal pred volitvijo, če bo on izvoljen, bomo imeli prihodnja štiri leta, dobra, prosperetna časa in, posvem tako administracijo, kot pod Rooseveltovo — "dobro" vladno.

Republikanska vlada in patentirano zdravilo, to je eno in isto: ne pomaga nič. Bogastvo se steka in se bode stekalo, (dokler delavci ne store temu konec) bolj ko kdaj prej, v naročje nekaterim posameznikom, koje nazivljemo Trusti in kralji stokratnih milijonov.

Ali kdo dvomi da ni, in ne ostane tako, ako bodo delavci držali križem roke?

Po oficijelnim izkazilu in preračunu od leta 1900, je v Zjedinjenih državah bilo le samo eden procent plutokratov. 29 procentov srednjega razreda, 70 procentov pa razreda, v kterega Ti in jaz spadamo.

Plutokratje laste 70 odstotkov vsega bogastva v Zjedinjenih državah; sredni razred, to so mali kapitalisti, katere bi rad Bryan

reprezentiral, posedujejo 25 odstot, od skupnega bogastva. Mi, proletarci, kterih nas je 70 odstot, pa posedujemo le samo 4—5 odstot bogastva v Zjed. državah. Moj sodrug proletarec, in organizirani delavec, vprašam te, ali si kdaj prejemal popolno vrednost Tvojega dela? Ali bogstva zemlje po naravnih zakonih pripadajo le nekaterim, večini pa le delo in beda???

Kakor se vidi, so ameriški delavci podobni ovcam, do zadnje volne se puste ostriči.

Tekmujoča evolucija v zadnji generaciji je industrijo in trgovino tako sistematično preobrazila, da, že dandanes, razen male izjeme, korporacije in trusti monopolizirajo celo industrijo in pridelke. Večje kombinacije so manjše uničevale v produkeiji in trgovini od leta do leta vedno hujše in trše, po sedanjem "graft sistemu". Z organiziranimi kapitalisti v trustih, ne more nihče tekmovali ali obstati na gospodarskem polju, kjer koli, in v čemur koli. Čim več malih trgovin, podjetij in delavnic uničijo kapitalisti, — tem več in bolj armada neposedujočih mezdnih delavcev raste.

Edino sredstvo in pomoč za 70 odstot neposedujočih proletarcev proti roparskim, vse posedujočim "kraljem bogastva" je, da se zgrne pod en prapor, in oznamimo, toliko želimo, mirno in za vse enako, pravično — socialistično vladno.

Proč s tem gnjilim, "graft profitom" v družabnem redu; proč s sedanjim privatno lastnino, produkeijo in distribucijo. Ko bo to doseženo, tedaj bode šele konec večnega boja organiziranih delavcev proti molohu kapitalizmu, za obstanek. Tedaj šele, in ne prej, bomo uživali sad našega dela in truda.

Zakaj, če še tako radi mnogi čitate vsakdanje novice v lažjih kapitalističnih listih, in izmišljene povesti, ne vzamete nekoliko časa za čitati in se učiti v ekonomičnem vprašanju, kjer bi se poučili, kako bi se dalj zboljšati slabe razmere v kterih tičimo?

Ena velika napaka in brezbriznost organiziranih delavcev je, da ne skušajo preiskati vzrokov, kako se rešiti iz verig in okov kapitalističnega tlačanstva. Žal, da je to očiti dokaz. Oni pripuste drugim misliti zanje, mesto da bi zase mislili sami.

Navedel bodem tu en dokaz, da je to žalostna in gola resnica. Advokati imajo svojo unijo, upravo kakor delavci; — pogledjmo torej, kako si oni znajo zboljšati dohodke.

Par mesecev nazaj, imel sem priliko čitati v kapitalističnih listih resolucijo, katero so odvetniki odobrili na svoji konvenciji. Katero se je imela predložiti pri zasedanju legislature (zakonodajni). V tem "bill" se je zahtevalo, da se vsem sodnikom zboljša plača, in če se prav spominjam, čitalo se je tudi v resoluciji, da se jim tako olajša in zmanjša mnogo nepotrebnega dela.

Tako, oni imajo legislaturo, kamor ste jih vi delavci izvolili, za povišati si dohodke in olajšati njih delo. Iz tega se vidi, da odvetniki znajo misliti sami zase, in misliti prav, za svoje interese.

Česar pa Ti, delavec, dobiš, ako greš vprašat za povišanje plače? Prvo bode, kar bodeš dobil, bo "Injunction" (sodno prepoved), in sicer ravno od teh sodnikov in odvetnikov, ki si jih Ti izvolil; in če bi Ti pri tem kaj godrnjal, ali celo bil malo preglasen, dobil bodeš povrh policijski krepelje, in tudi milico, če treba.

Vidiš, to je zato, ker še nisi spoznal, kako se to — zboljšanje plače — zamore doseči. Zato, ker nisi sam zase mislil, ampak si to poglavitno stvar, kolikor zadene zakone ki te vladajo, pripustil tem gladkojezičnim politikom, da store zate.

Vi delavci, ki se tako radi pustite pregovoriti, da volite za dobrega moža pravite, da socialisti skušamo zaneti sovraštvo proti kapitalistom, in da branimo voliti — dobre in postene moze.

Resnici na ljubo bodi povedano, da ni nikdar bil naš namen vznujati sovraštvo proti kapitalistom; sovraštvi nikogar, ako ravno se nas preša po stari navadi, pač pa je naš namen, in pravičen tudi, da treba vzbuditi v delavcih misel, kako si lahko zamorejo zboljšati stanje, ako postanejo politično zavedni. Kadar postanejo delavci razredno in politično za-

vedni, bodo že vedeli česar jim je storiti za svoje materijelne interese, prej pa ne.

Kao lahko vé, da so kapitalisti skoz in skoz razredno zavedni. Argumentirati in dokazovati to, bilo bi od več; bogastvo ki leži na njih strani predobro dokazuje to, dokazuje pa tudi to, da delavci še niso razredno zavedni. Fakt je tudi, da oni nemarajo, da delavci spoznajo, kje leže njih interesi, ker če bi delavci to razumeli in vedeli, da zavzemajo 70 procentov prebivalcev, no, tedaj bi bilo tudi konec kapitalizma.

Trdit ali dokazati jaz ne morem, če se ne nahajajo socialisti, — in mnogo drugih ki niso socialisti, — ki v resnici sovražijo kapitaliste; ali mi moramo upoštevati, da so socialisti, — kakor vsi drugi — human, in da imajo vsikdar tudi uzrok do tega.

Obernimo se še enkrat nazaj k Samuelu Gompersu, voditelju delavcev od American Federation of Labor, da vidimo njegov politični karakter v minulem, kakor smo ga vidili pred zadnjimi volitvami.

Samuel Gompers je rekel pred 14 ali 15 leti: "Če bi jaz imel moj 'glavni stan' v Washington, in bi zamogel biti v tesnejši dotiki s zakonodajalci pri vsaki priliki, jaz bi tedaj zamogel mnogo več doseči, kakor zamorem sedaj." Glavni stan od A. F. of L. se je nato po njegovi želji premestil naravnost v "National Capital", in Gompers je od tedaj bil ves čas tam pri rokah in na pravem mestu.

Ali je kaj dosegel z njegovim beračenjem? ali je zakonodajalci kaj sprijaznil s organiziranimi delavci, kakor je rekel da bode? No, čisto nič. Rekel je celo tudi, da bode, če ne baje zlepa, prisilil zakonodajalce da ustrezajo zahtevam organiziranih delavcev.

Kje na zemlji bi bili danes, da Gompers ni bil navzoč pri "Capital", če se so delavci zadni čas prejemali, kakor n. pr. sodno prepoved (injunction) zoper bojkot, svobodo govora, tiska in shajanje. Jaz bi rekel, da bi bili sedaj že vsi v verigah in ležali kje v kakem "bull pen".

Spominjam se ravno ko to pišem neke humoreske, ki sem jo čital in ki popolno karaktizira Gompersovo vedenje v Washingtonski zbornici. Šaljiva pripovedka se je glasila nekako takole:

V južni Ameriški republiki je nekega dne načelni zapovednik vladar ob enim, poslal sela k svojemu Generalu Blanco, da naj nemudoma pripelje posadko k njemu.

Minulo je 10 minut, in jih še ni bilo; minulo 20, 30, 40, celo uro, pa jih še vedno ni bilo.

Kaj vraga jih neki zadržuje, je vzkliknil vladar ves iz sebe?

"General Blanco", je rekel sef, ravno nazaj prišedi, "General se je podal z vojniki takoj na pot, ko sem mu izročil vaše povelje, pa pripetilo se je, da pride par pijančev Amerikancev, in jih nista pustila naprej."

Lepa armada organiziranih delavcev s Samuel Gompersom na čelu, so tudi vedno na poti, od kar so "mufali" v "capital" s svojim načelnim "Generalom", da vodi bitko po zviti poti, ki vodi v kapitalistično zakonodajo.

Pa smola, kakor par pijančev Amerikancev ni pustilo južno ameriških vojakov iti svojo pot, tako je tam v Washingtonski zbornici par kapitalistov, ki ne puste dalje marširati Sama in njegove lepe armade organiziranih delavcev.

Z ozirom na politiko Mr. Gompersa: voli dobrega moža, naj stavim vprašanje: Ali niste vedno volili za "boljšiga moža"?

Ne, Vi nikdar niste volili ta slabšega.

Ali niste imeli vsikdar v misli, ko ste stali na volišču, "ostati pri stari stranki" in voliti demokrate, ker je bil boljši izmed o-nih dveh?

Ali niste prevzeli Vašega principa: ostati pri stari "Jeffersonovi demokratični stranki", in voliti republikanca zato, ker je bil "boljši"?

Seveda ste. Vi ste vedno volili za "tlačiljšiga". Vprav zato, ker ste vsikdar volili boljšiga moža, imamo danes 46 milijonarjev v kongresu, ostali so pa korporacijski odvetniki in trustov agentje.

To so tisti "dobri" možje, za katere je delavec vedno volil. (Dalje prih.)

Dopis.

Seattle, Wash., 18. maja.

Človek ki ne razume angleškega jezika v Ameriki misli, da je vsak ropar in goljuf kaznovan, če se naznani sodišču — se hudo moti. V Spokane "Industrial Worker" od 13. t. m. se čita sledeče poročilo.

Buck & Landis Employment Office v Spokane, Wash., je odpisala 46 Bulgarov v Newport, Wash., na delo, kjer ni bilo nobenega dela zanje. Sedaj je Atornaj od organizacije "Industrial Workers of the World" vzel zadelvo v roke, in toži roparsko posredovalnico za delo, za \$250.00 odškodnine. Zadeva je sedaj pri sodišču. Čuje se, da je sodnik Mann (v Spokane, Wash.) celo nervozen postal radi tega, ker se toliko simpatizira za malo vpoštevane Bulgare.

Druga zadeva, — zopet ena izmed tisočerihi.

The Western Employment office (tudi v Spokane, Wash.) je poslala 18 "Avstrians" v Yakum, Wash., kjer ni bilo nobenega dela. Vsakega teh "Avstrians" je veljalo \$18.85; to znese skupaj \$339.30, za kar so bili "Avstrians" oropani po omenjeni posredovalnici.

Vi delavci bi že vendar morali vediti do sedaj, kako vas ropajo vsaki dan zaporedoma te posredovalnice; seve, če se vam dobro zdi ali se bojate odločno nastopiti proti njim, potem nimate pravice "kikat", ko se vas zopet in zopet sprazni žepe.

Tako je poročal to "Industrial Worker."

Delavske posredovalnice bi morale biti odpravljene prej ko mogoče. Odpraviti jih bodo morali delavci sami. Danes je v očeh avtoritete in policije večji zločin prodajati socialistični, ali industrijni list na ulici, kakor pa, če ti agentji oropajo delavce do zadnjega dolarja.

V Seattle je bil razprodajalec lista "Industrial Worker" na ulici aretiran, ker je prodajal ta list z rudočo zastavo na prvi strani lista; majsko izdajo.

Sodniki, odvetniki in zvezdogledi (popje) vsi vedo, da delavske posredovalnice ropajo delavce vsaki dan, and none of them give a damn. Odvisno je od nas delavcev samih, da ostavimo ta rop na debejo, in ostavimo hitro.

Delavci ne morejo dobiti štrajka in tudi ne organizirati delavcev, dokler se ne odpravi teh kapitalističnih posredovalnic za delo. Sodniki, odvetniki in zvezdogledi, njim je vse dobro, kar jim nese dobiček. V Seattle ni noben pop in far vedel, da se nahajajo v mestu zloglasne hiše prostitutke razen takrat, ko se plačuje tax. Takrat, in samo takrat hvalijo boga (in škilijo proti zvezdom) da se še vendar nahaja po mestih nekaj zdvojenih žensk, ki plačujejo mestu veliko svoto, s katero se zniža davek davkoplačevalcem. Pop ne oporeka ničemu, kar mu prinaša dobre pečenke, tako nobeni drugi greftar. Delavske posredovalnice prinašajo dobiček mestu, zato so respektirane.

Tudi zato bolezen dobimo zdravilo.

Kakor sem poročal zadnjič, da je župan Miller zaprl "restricted district", se čuje sedaj, da ga bode zopet odprli, in sicer v drugem, bolj oddaljenim kraju, kjer ne bode tako napoti. Šef policije je izjavil, da se večje mesto brez prostitutk ne more ohraniti, in da jih imajo celo senatorji in kongresmani dovolj v Washington, D. C., in da so sploh potrebne. Ljudje se pa pritožujejo, da so sedaj raztresene preveč po vsem mestu, in da bi bilo bolje, da se jih dene skupaj v kak kraj, ter zamizati, pa bo vse "all right".

Ivan Šolar.

RAZNOTEROSTI.

V pruskem deželnem zboru so takozvani svobodomiselci izvršili veliko lumparijo. Komisija za verifikacijo mandatov je sklenila, predložiti zbornici, naj zavzrže mandate onih štirih socialno-demokratičnih poslancev, ki so bili izvoljeni v Berlinu. To so sodrugi Borgmann, Hirsch, Heimann in Adolf Hoffmann. "Svobodomiselna" večina komisije vtlemeljuje svoj sklep tako, da so bili vo-

lini imeniki za izvršne volitve (v pruski deželni zbor se namreč voli inriektne) v Berlinu sestavljene na podlagi davčnih izkazov deloma iz leta 1907, deloma pa 1908. Berlinski magistrat, ki je bil vprašan zaradi tega, je izjavil, da je bila sestava volilnih imenikov pravilna, ker zakon ne veže občine na porabo davčnih izkazov določenega leta; magistrat mora sestaviti imenik na podlagi zadnjih davčnih izkazov, ki so mu na razpolago, imel pa je za nekatere volilce izkaze že iz leta 1908, za druge pa samo iz leta 1907. To magistratovo poročilo se vjema z zakonom. Ampak če se ne bi vjemalo in če bi se morali volilni imeniki smatrati res za nepravilne, bi se morali razveljaviti mandati vseh berlinskih poslancev iz vseh 12 berlinskih volilnih okrajev, torej tudi iz tistih, v katerih so bili okrajci, torej tudi iz tistih, v katerih so bili izvoljeni "svobodomiselci". Toda meščanska večina bi se le rada iznebila socialnih demokratov; pa se bo morda vrezala, zakaj odgovoriti bodo morali volilci in nazadnje je vendar vprašanje, če prinese nove volitve tak rezultat, da bo vseh "svobodomiselm".

Sodrug! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo"!

Vabilo na prvo veselico

slov. ženskoga društva "Nado"

S. N. P. J.

ktero priredi

v soboto zvečer dne 12. junija '09.

v dvorani pri g. Franc Čehu.

568 So. Centre Ave.

Vstopnina in prigrizek prost.

Cvetlični šopek 10c. — Začetek ob pol 8 uri.

Igrala bo tamburaška godba. Za obilen obisk se priporoča

ODBOR.

V slučajih nesreče

izvijanja udov, ako skoči

kost iz svojega ležišča itd.

rabite takoj

Dr. RICHTERJEV

Sidro Pain Expeller.

On suši, zdravi in dobavi

udohnost. Imejte ga vedno

doma in skrbite, da si naba-

vite pravega z našo varnostno

znamko sidrom na etiketi.

V vseh lekarnah po

25 in 50 centov.

F. AD. RICHTER & CO.

215 Pearl Street, New York.

Slovensko-angleška slovnica,

slov. ang. tolmač in angl. slovar

za samo \$1. — pri V. J. Kubelka,

9 Albany St., New York, N. Y.

HALO! HALO!

Kam pa! — Na sveže pivo in čašo

dobrega vina k

Frank Mladic,

611 S. Center Ave.,

tam se bomo imeli po domače.

To je pogovor s ceste, ki priča o mo-

jem saloonu.

Frank Mladic,

611 S. Center Ave., Chicago.

POZOR!

Podpisani naznanjam roja-

kom v Chicagi in okolici, da

sem odprl novi saloon na

825 Blue Island Ave. Točim

dobro pivo, vino in dobro wi-

sko. Se priporoča

John Mladic

825 Blue Island Av. Chicago.

I. STRAUB

URAR

336 W. 18th St., Chicago, Ill.

Ima večjo zalogo ur, verig, prsta-

nov in drugih dragotin. Izvršuje tudi

vsakovrstna popravila v tej stroki po

zelo niski ceni.

Obiščite ga!

Dr. W. C. Ohlendorf, M.

Zdravnik za notranje bolezni

in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno

čati je le zdavila, 647 in 649 Blue

Ave., Chicago. Za dne ure. Od 1

popol. Od 7 do 9 zvečer. Izena

živeti bolniki naj pišilo sloven

Domača oštarija.

Podpisani naznanjam, da točim

turno domače vino in dobro pivo.

Na razpolago imam tudi prost

DVORANO

za veselice, za svatbe in seje.

Za obilen obisk se priporoča

FRANC ČEH,

568 So. Centre Ave.

Halo, Johnny!

Kje si pa bil včeraj? Saj veš kje,

kjer je največ zabave. Ali še ne

da je največ zabave v GOSTILNI

John Košiček,

590 So. Centre Ave., Chicago.

MODNO OBUČO

za moške, ženske in otroke dobiš

po najnižjih cenah pri

Kapper's

Največja trgovina z obučo da zap

strani,

cor. West 18th &

MUNICIPALNE VOLITVE NA
DANSKEM

Karajojo zopet lep napredek
socialistov. Po novih
volitvah, ki so se v
socialistov v mestnem svetu,
pri zadnjih volitvah marca me-
re, bili zvoljeni socialisti po
Danskem. V Copenhagenu,
v mestu, ki ima čez pol mi-
liona prebivalcev, imeli so štiri
socialne stranke glasovati: So-
cialisti, radikalci in
Independent Clerical.
Socialisti so oddali v tem mestu
349 glasov in izvolili 20 sodru-
gov v mestni svet. Anti-socialisti
oddali 36.606 glasov, in izvolili
kandidatov. Radikalci so od-
dali 11.631 glasov, in jih izvolili
Independent Clerical stranka je
bila pa le samo 2.43 glasov, in
izvolili samo enega kandidata.
Vendar, drugo večje mesto v Dan-
ski padlo v roke socialistov,
kjer se več družih večjih in
manjših mest.

Hidro rastoča soc. demokratična
stranka v Danskem, je tako pre-
šla ondodne kapitaliste, da so
pričeli omejevali le na eno
stranko, na Proti-socialist stran-

Pri teh zadnjih volitvah so
socialne žene prvič v zgodovini do-
le pravico voliti, in so takoj
vse dosegle lep uspeh; po mno-
ga mestih so bile izvoljene v
mestni svet. Sedem bilo jih je iz-
voljenih v Copenhagenu, dve iz
manjših socialistinje. Ta krassen
uspeh so dosegli vsled zavednosti
organiziranih delavcev.

Pred volitvami izdali so v
rednem glasilu soc. demokratič-
ne stranke "Social Demokrati-
cne", katero je podpisal pred-
sednik od "Executive Bord" od
7 strokovnih uni, na vse delav-
skih uni, da naj pokažejo soli-
darnost za svoje interese in poli-
tični izraz na dan volitve za soc.
demokratično stranko. Apelacija
dostigla lep odziv.

Štirje različni listki bili so ozna-
čeni črkami A. B. C. in D. So-
govorica črka bila je "A" in tako
da prva na glasovnici.

Seattleški župan John F. Miller
zapel vse hiše nemoralnega
tricta v Seattle.

Listi trdijo, da se bodo te žen-
sedaj razkropile po vsem me-
stu hotelih, in da se prosti-
tucije ne bo odpravila drugače,
da bomo več in novih zakonov.
Župan je mnenja, da bo to brez
vseh zakonov lahko dosegel. Po-
bi bo na delo, je rekel, tajno po-
isk, katere bo aretirala vsako
poznanih žensk, če bo prakti-
kala, prostitucijo in se jo bo
tako kaznovalo.

Zakaj neki ne izdajo zakonov,
ker bi vsi proletarijat, bera-
je in prostitucijo lahko pomedli
površja zemlje?

**KAKO TOČK IZ OBRABNAVE
RED OBTOKNIM ODBOROM
ANGL. SOC. STRANKE V
ZASLIŠI SLOV. SOC. KLU-
BA ŠT. 1 V CHICAGO,
PROTI GLAS SVOBO-
DI IN LASTNIKU.....**

Dne 2. aprila t. l. se je v prosto-
Chicago Daily Socialistu vrši-
lo razprava o resoluciji, ki jo je
izdal slov. soc. klub v Chicagu
pram Glas Svobode, ker se je
jeseni oglašalo in delalo propa-
ndo za demokrate in prohibi-
tiste, po drugi strani pa hotelo
v delavcem dopovedati, kako
"Glas Svobode" socialističen
je. Vsi pri angleški stranki so
namreč mnenja, da je "Glas
Svobode" z njegovim "strict"
socialističnim gospodarjem, Kon-
m, drugi "Appeal to Reason",
kaj v slovenskem jeziku in
krbljen po drugem Waylandu
Warrenu slovenskega naro-
v Ameriki. Lahko si torej mi-
slimo, da jih je naša resolucija,
v kateri smo navedli dejstva, o pri-
ročanju drugih kandidatov v
panski volilni borbi, precej izo-
nadila, ko se je pokazala DVO-
VKA Konda v pravi luči. O ko-
nem izidu cele obravnave bo-
poročali natanjko pozneje.

Pri obravnavi je Konda na vse
prijel skušal dokazati, da je on
boljši kot jagenček — in da
le drugi ljudje slabi in pa, da
pač zmotljiv, kot vsi umrjoči
dije.

Pri tej priliki se Konda ni mo-
vzdržati, da bi ne zavlekel v
svoji S. N. P. J., ktera v cel-
ni ni imela ničesar opraviti z
blueji. Da ljudje izvedo, kako

izmišljeno in lažljivo je govoril v
slučaju, ko je trdil, da so v Jed-
notnem uradu "krukat" uradniki,
ktere je treba vedno "kritizirati",
naj navedemo en slučaj, ktere-
ga je opisal med drugim takole:

Predsednik: Uprašam g. Kondo
uprašanje o tej drugi organizaci-
ji. Kakšne vrste organizacije je
to? Dobrodelna organizacija?

Konda: Ne, gospod.

J. Petrič: Dobrodelna organi-
zacija je to.

Konda: Nekaj bolniške in nekaj
za življenje.

Predsednik: Kakšno sorodstvo
imata ta dva časnika z ozirom na
to organizacijo? Je to boj obeh
časnikov za uplivanje na organi-
zacijo?

Konda: Ne za vse. Ima svoje
lastno Glasilo.

Predsednik: Kakšna sorodstva
so potem za časnike?

Konda: Sorodstvo k časniku je,
do množina naročnikov "Glas
Svobode" so tudi člani te organi-
zacije in ti nas vprašajo to nare-
diti, pa mi nismo hoteli tega
dolgo časa, dokler niso dobili sem
enega moža iz Washingtona, in
vsak mož dobi eno polico, mrtvo
polico (and we didn't try to do
it for a long time until they got
a man here from Washington, and
each man gets a certificate, a
death certificate).

To je zavarovalnica, kjer dobe
mrtvo polico. (It is insurance
where they get a death certifica-
te.) Ta mož bi imel dobiti \$500
(this man should have got \$500).
On je bil potrjen; ni bil zmožen, in
dva ali trije zdravniki so ga pro-
glasili neozdravljivim, in ko je
prišel sem v Chicagu, ti so ga
čakali na kolodvoru in so naredili
z njim kupčijo in so mu plačali
\$250.00 in ko se je to zgodilo, so
bili drugi člani za nami. Torej,
pusite to tako in podobne stvari
se bodo zopet zgodile. (Konda je
to povedal tako, kot bi ga odbor
S. N. P. J. čakal na "dipi" (they
meet him at depot here in Chicagu).
in se kar tam z njim botal
po mešetarsko in konečno pobotal
za \$250). (and they made a bar-
gain with him and paid him \$250).
Takole jo "reže" lažnjivi Konda,
kadar se ga ima v kotičku.

Koliko je na tem resnice, ni tre-
ba raziskavati, če se ve, da je to
pravil Konda. Omenjenega moža
iz Washingtona sploh ni nihče ča-
kal na "depot", ker ni bilo nobe-
nega točnega poročila o njegovem
prihodu; pač pa je bil v Chicagu
blizu enega tedna, kjer so ga pre-
iskali zdravniki — in potem šele
se je odbor pogajal za odpravi-
no. Odbor S. N. P. J. pa gotovo ne
bo šel po "permit" h Glas Svo-
bode, kadar se bo hotel pogajati
za odpravnino. To stoji v pravilih
S. N. P. J. in prav Svobodaši so
najzadnji ljudje, ki imajo kaj pra-
vice vtikati nos v zadeve SNPJ.
Svobodaši hočejo štem seveda le
ruvati proti gospodarstvu, ker jih
boli, da ima S. N. P. J. novce. Ne-
kaj podobnega je bilo tudi pred
izvenredno konvencijo, ko so se
"Svobodaši" na vse kripile za-
vzeli za simulanta Windša in ta-
ko hoteli izposlovati, da bi mu
Jednota izplačala smrtnino. (Mo-
goče bi se potem delili s Kondo?
op. vajejca.)

Predsednik: In kaj je rekel Pro-
letarec?

Konda: Well, ko smo kritizirali
delo te organizacije — ali oblj-
e uradnike te organizacije — ti so
kar skočili na nas v Proletarcu in
so rekli, da to ni naš biznis, in
to in ono in so zmiraj pravili, da
lažemo. Ti so si vedno prisvajali
reči, da lažemo. "Ni nič tako;
Konda laže, Konda laže." In to in
take reči preko nas. — — — No,
in Konda je res lagal, kar tam v
pričo. Je že tako rojen ta človek;
brez laži mu ni živeti. Ampak
tele "kritike" — kaj? Kako bi
bilo zaboga mogoče, da bi on,
Konda, okrog 20 let v Ameriki,
državljan in vsesort, vendar ne-
smel imeti tega "špasa"? Kaj
njemu mar, kaj sklenejo konven-
cije? On je "svobodomiseln";
ergo: ustave raznih društev in
Jednot so wurst! — Konda, Glas
Svobode in Mayer — to so ljudje,
ki bodo pokazali, kako se "mena-
ža" slov. zavode v Ameriki! Oj,
kako škoda je, da ne živi tukajle
v naši sredini kak Murnik; to bi
bilo smešnih bučkov in navihan-
cev. Vsekakor si bo treba te na-
vihanec enkrat pogledati od vseh
strani. Tudi tistega, ktere-
ga polie — kakor pravi sam — je
brezplačni detektiv. Vse to bomo
pregledali v bližnji bodočnosti —
in če bole mogoče s humorjem.

Med zvezdami

Iznašlo se je, da le še enega
slovenskih listov je mogoče pri-
mirjati v dosegljivosti laži, obre-
kovanja in podkivanja z "Glasom
svobodije", — to je: ljubljanski
škofov Slovenec.

Konda je pred kratkem rekel
s solzami v očeh, da so imeli v
jeseni, ko so morali oglašati za
demokrate samo 25c. denarja v
hiši in da niso imeli djati kaj v
skledo. Sedaj pa že razpisujejo
nagrade po \$100.00. V teh-le "kri-
tikah" oberkritikastrov mora biti
pa le denar!

— Iz Carigrada se poroča, da
je turška vlada ponudila ruskim
in rumunskim židom zemljišča za
naselitev, brez vsakih omejitev.
Vsakemu naseljenen podeli tudi
takoj državljanstvo, ako to za-
hteva.

— Dne 27. maja so zopet obe-
sili javno v Carigradu 13 oseb, ki
so se vdeležile protirevolucije.

— Nižja zbornica za državo Il-
linois je sprejela s 81 glasovi pro-
ti 43. da se smrtna kazen odstra-
ni. Da ta predlog postane zakon,
je treba, da ga sprejme senat in
podpiše gubernator.

— V Franciji je nastala stavka
pomorščakov. Promet med Alži-
rom, Tunisem in Korziko je vsta-
viljen. Podjetniki so zaprosili vla-
do, naj jim da pomorščake zboj-
nih ladij za poštne parnike. Pred-
sednik republike je pa odredil, da
smejo prevažati pošto parniki
pod tujo zastavo.

— Kubanska vlada je naročila
15.00 pušk v Nemčiji, topove za
obrambo obrežja in bojne topove
je pa naročila v Franciji. Ta na-
ročila v Evropi so silno razburila
patriotične "jenkije", ki si do-
niskljajo, da imajo edini pravico
izsesavati Kubo.

SODRUGI VOLILCI POZOR!

Dne 7. junija t. l. se vrše vo-
litve za sodnike. Socijalistična
stranka je postavila letos cel ti-
ket za te sodnike, katerih doba je
šest let. Kdor hoče, da ne bo "in-
junctionov", ta bo volil sledeče
kandidate: J. J. Kral, Seymour
Steadman, T. J. Morgan, D. J.
Bentall, Henry Murphy, N. C.
Benton, A. W. Manee, L. J. Del-
son, Wm. Bross Lloyd, Wm.
Feather, Samuel Block, Peter Sis-
man, Alfred Hvale, Wm. A. Cun-
nea, M. H. Taft.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Časopisu "Naprej" v Ljub-
ljani se naznaja, da uredništvo
"Proletarca" ni na 683 St. Louis
Street, ampak na 587 S. Center
Ave., Chicago, Illinois.

Za Conemaugh, Pa., in okolice
je zastopnik Proletarca sodrug
Frank Podboj. On je pooblaščen
pobirati naročeno za list in da-
ti tozadevne pobotnice.

Kdor želi biti zastopnik lista od
naših sodrugov naj nam to nazna-
ni, da mu pošljemo pobotne knji-
žice.

Nervozen človek.

Moderni način življenja je u-
stvaril nervoznega človeka. Na
jednem mestu ne more ostati da-
lje časa, ne more svojega dela pri-
merno opravljati, ne more jesti
ali spati, sovraži družbo in zaba-
ve. Njegovi živci so onemogli in
potrebujejo nove hrane. Najpre-
prostejši in najboljši način gojitve
živce je. prisiliti prebavila, da
sprejemajo in prebavljajo dovolj
tečne hrane. Bolniku redno dajaj
nekaj časa Trinerjevega ameri-
škega zdravilnega grenkega vina
v spodbujanje slasti do jedi. Če
se to stori, prično prebavila zopet
delovati, nova kri se napravi iz
razkrojene hrane in ta nova kri
bo porazdeljevala živilo vsem de-
lom človeškega telesa. Živci se
okrepi. Uživaj to zdravilo ob vsa-
kovrstni nervoznosti in pri po-
kvarjeni prebavi. V lekarnah.
Jos. Triner, 616-622 S. Ashland
Ave., Chicago, Ill.

VELIK PES,

komaj leto dni star, 2 črevlja in
štiri palce visok se proda. Več
pri lastniku:

Franku Prapotniku,
586 N. Broadway St.,
Aurora, Ill.

Ivan Cankar:

"LEPA NAŠA DOMOVINA".

Zadnjič sem videl na cesti od-
delek infanteristov; marširali so
proti kolodvoru. Dež je lil eurko-
ma; škornji so se jim udrali glo-
boko v razmočeno blato, ki je
škopilo do kolen. Ni bilo več
zgoda; morda že deveta ura do-
poldne; ali dan je bil pustemu
mraku podoben, ves siv in mrzel.

Vojaki niso marširali sami; ob
obeh straneh kolone so korakali
— trop, trop, trop, — moški, žen-
ske, otroci. Lilo je od njih, kakor
da bi cunje izžemal, blato je škop-
pilo otrokom do pasu in do obra-
za. Oglašil se je krik ženske, za-
ihtel je otrok — ali dež je lil da-
lje, blato škopilo dalje, kolona
je stopala dalje, trop, trop, trop...
Videl sem vojaka, visokega,
močnega moža; njegov hrbet je
bil narahlo sključen, tisti hrbet,
ki je nosil že devetkrat težje to-
vare nego je vojaški tornister.
Njegove roke so bile črne in tež-
ke; bil je morda kovač. Poleg
njega je stopala s hitrimi, drobnimi,
mi, drobnimi koraki ženska, ki je
bila za glavo manjša od njega;
segala mu je komaj do rame. In
za roko je držala ženska malega
fanta, ki je trudoma in jokaje t-
kel z njima ter neprestano zaostaj-
jal.

Mož se je postrani ozrl in je ta-
koj umaknil pogled.

"Vrni se!"

Ženska je vzkliknila, zgrabila
ga je za rokav.

"Ne jaz ... ti se vrni!"

Pogledal je v tla in bled je bil.

"Saj boš dobila osemindeset-
set vinarjev na dan in Francek...
Francek ... Francek štiriintri-
deset ..."

Zajokala je naglas, potegnila
je fanta za seboj, da se je spotak-
nil ter padel na kolena v blato.

"Še to naj vzamejo ... še ti-
sti Judežev denar ..."

Videl sem vojaka, moža, ki se
mu je na prestarem obrazu po-
znalo, da je sedel dolga leta v de-
lavnici; taki ljudje so stari, pre-
den so bili mladi. Šel je s tistim
mirnim, težkim korakom, kakor
je hodil zjutraj ob sedmih v tvor-
nico; morda je celo pozabil, da i-
ma tornister na hrbtu. Z obema
rokama pa se ga je oklepal pod
pazduho star, suhoten človek, ki
se je trudil, da bi stopal po voja-
ško. Govoril je hitro in veselo in
neprestano mu je teklo iz oči po
obeh dveh licih.

"Saj tudi jaz, Jan, pred tride-
setimi leti ... o, krepki fantje
smo bili ... vriskali smo, pravim
... tudi jaz, glej, Jan ... o Jan
moj, Jane, Janjek!"

Kakor da bi z nožem udaril, ta-
ko je planil krik iz njegovih ust.
"Oče ... saj boste dobili na
dan osemindeset vinarjev in
povrhu še ..."

Ali oče ga je pogledal z očmi,
ki so bile vse zakrnavele.

"Jan!"

Videl sem vojaka, zelo čokate-
ga, plečatega moža; poznalo se
mu je na opaljenem obrazu, da je
vajen solca in burje in vsega hu-
dega. Morda je bil iz okolice,
kmečki sin.

Kraj njega je stopala postarna
ženska z zgrbljenim, prstenim ob-
razom; tudi njena obleka, do pa-
sú blatna, in pisana ruta na glavi
je razodevala kmetico.

"Zdaj pa je čas, mati; vrnite
se domov, pa zbogom!"

Molčala je in je strmela nanj,
kakor da ga vidi prvo in posled-
njo uro. Z rute ji je lila dežnica
na obraz in na lasé, ki so se spri-
jemali na čelu.

"Vrnite se, mati, daleč vam je
do doma ... saj boste dobili na
dan po osemindeset vinar-
jev ..."

Njena ozka brada je vztrepeta-
la pod zgrbljenimi ustnicami in
jaz nisem vedel, če je bila dežnica
ali če so bile solze, kar je teklo
brez nehanja preko velih lic ter
kapalo na prsa ... Videl sem jo
še enkrat, pred kolodvorom. Tam
so bili zastražili ograjo, branili
so spremeljevalcem pot. In stali so
vsi ob ograji, dolg špalir, možki,
ženske, otroci. Preko prostrane-
ga dvorišča je marširala kolona
... trop, trop, trop ... Pisana
ruta kmetice se je nenadoma
vzdignila iznad špalirja — košče-
ne, stare roke so se s čudno moč-
jo oklenile ograje, vzdignile so
telo.

"Jč meni!" ...

Kolona je izginila za sivim po-
slopjem.

(Dalje na 4. str.)

POZOR!

Mogoče kdo misli, da v Chicagi ni dobiti
tačega mesa kot v stari domovini. Ampak to
je zmot!

Pri meni se dobi: domače klobase, domače suho meso, žive kokoši
čiste kokoši in meso vse vrste. Cene najnižje, blago najbolje.

MIHAEL LACKOVIČ, 376 W. 18th St., Chicago.

Slovincem in Hrvatom!

nabranjamo, da izdelujemo raznovrstne

obleke, po najnovšem kroju. Unijako delo; trpečno in lično

V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, k epa.

daji v delokrog oprave — oblek.

Pridite in ogledajte si našo izlobo.

Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS - TAILORS
598-600 BLUE ISLAND AVE.

Dobro je vedeti kje se izdelujejo
najboljše slike.

Posebno važno je to za bodoče neveste in ženine za
ženitovanjske slike

Wilke

Izkušeni fotografist je najbolje poznat.

Za primerne cene dobite krasno izdelane slike. Fotogra-
fira tudi ob večerih pri posebni luči.

391-393 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

TELEFON CANAL 287. USTANOVLJENO 1883.

Slovinci Pozor!

Ako potrebujete obleke, klobake, srajce, krava-
te, ovratnike ali druge potrebne reči za moške — za
delavniki in praznik, tedaj se oglašite pri meni, kjer
lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Čistim tudi stare obleke in izdelujem nove po
najnovejši modi in nizki ceni.

JURAJ MAMEK 581 Center Avenue,
blizu 18. ul., Chicago

ZEMANOVO "GRENKO VINO",

je najboljšo zdravilo svoje vrste, izvrstno sredstvo proti bole-
nim želodca, črev in ledvic, čisti kri in jetra. NEPRESEGLJIV
LEK ZA MALOKRVNE ŽENE IN DEVOJKE.

Izdelano iz najboljšega vina in zdravilnih zelišč.

ZEMANOVA "TATRA",

želodčni grenček. Tatra je izdelana iz zdravilnih zelišč tatran-
skega gorovja, zdravi živčne slabosti, podpira lahko prebavo
želodca in se je dobro obnesla proti bolestim revmatizma.

Dobiti v vseh slovenskih salunih kakor tudi pri izdelovalcu
teh najboljših zdravil.

Prodaja na debelo in drobno najboljša Californijska vina.

B. ZEMAN, 777 Alport Street,
Chicago, Ill.

Zdravljenje v 5 dneh

brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE
ŽIL.)

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Strieturi. Dalje
ozdravim nalezljivo zastrupenje, živčne nezmožnosti, voden-
nico in boleznit tloših se možkih.

Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote
zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, po-
kazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov
brezuspšno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s katerim
zdravim vspešno.

Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati — le za vspešno.
Ozdravim pozitivno želodčne bolezni, pljučna, na jetrih
in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.

Tajne moške bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčne onemoglosti,
slabost, zguba kreposti, napor, zastrupenje in zguba vode. Pljuča, naduho,
Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.
... ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. — Zastrupljenje
in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline. — Močni tok in
druge bolezni. Preišče in svetuje zastoj.

DR. ZINS, 41 SO. CLARK ST., CHICAGO. (Med. Randolph in Lake St.)

Urajuje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo: od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —

sodovice, mineralne vode in raz-
nih neopojnih pljač.

82-84 Fisk St.

Tel. Canal 1405

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: na sevrozap. voglu Ashland
in Milwaukee Ave.

od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8.
ure zvečer pa ob torkih in petkih.

Telefon Haymarket 50.

JUNGLE

(Copyright, 1903, 1906, by Upton Sinclair.)

Angleški spisatelj Upton
Sinclair. Z avtorjevim
dovoljenjem prevaja
Ivan Kaker.

(Nadaljevanje)

Med tem so se odločili klavničarji definitivno, da organizirajo nove delavske moči. Eden ali dva tisoč stavkokazov je vsako noč prispelo in so se porazdelili na posamezne oddelke. Nekateri so bili izučeni delavci, klavci, nadzorniki itd. od kompanijskih podružnic in nekaj tudi od tujih kompanij iz drugih mest; večina pa so bili črni s prostiranih bombaževih plantaž daljnega Juga, in te so gonili enako ovcam v delavnice. Neka zakonska naredba je prepovedovala graditi hiše brez postavnega dovoljenja. Pogoj je bil, da se na pravila okna, stopnice in varnosti izhodi za slučaj požara. Tukaj pa so nastanili delavci v prostoru, namenjenem za barvanje mesa, da je izgledalo bolj sveže, in do katerega se je prišlo le z vzdigalom. In v ta prostor, ki ni imel nobenega okna in ene same duri, so stlačili kar sto mož, ki so spali po tleh na žimnicah. V tretjem nadstropju Jonesove prekišje klavnice se je nahajalo skladišče brez vsakega okna; tam so prišle te kričeče razmere v javnost in se je zahtevala preiskava, in ko je bil mestni župan prisiljen zaukazati uporabo zakona, obrnili so se klavničarji na advokate, ki so dosegli, da je bil ukaz razveljavljen. Baš ob tistem času se je župan hvaljal, da se mu je posrečilo zatreti hazardne in druge protipostavne igre. Toda četa profesionalnih igralcev se je zvezala s policijo, in skupili so stavkokaze kar po notah. Vsako noč si lahko videl na velikem dvorišču pred Brownovo klavnico krepke, mišičaste postavne črncev, gole do pasu, ko so se rokovali za denar, dočim je kričeča množica treh do štirih tisoč ljudi razgrajala in se vlačila okrog: moški in ženske, mlade bele deklice z dežel med pohotnimi črnci, ki so z bodalom v čevlji pomenjali neprestano nevarnost. Cele vrste črnih kodravic so gledale z oken bližnjih trgovin. Predniki teh črncev so bili ali še divjaki v Afriki, ali pa so jih vsaj brzdale oblasti, ki so z osvobojenimi zamorci ravnale še vedno tako kot svoječasno, ko so bili še pravi sužnji. Zdaj pa so bili prvi svobodni — prosti, da so lahko stregli vsaki strasti, — prosti, da so si svobodno med sabo razbijali glave! Potrebovalo se jih je, da zlomijo strah, in ko bo zlomljen, poslali jih bodo spet nazaj, od koder so prišli, in njihovi sedanjí gospodarji se ne bodo več za nje brigali. Žganja in deklin je bilo v izobilici, in to vse se je prodajalo črncem za drag denar: skratka, odprlo se je peklenko brezno. Vsako noč so se dogajali pretepi in poboji, pri katerih so igrali noži in revolverji prvo vlogo; in govorilo se je, da so imeli klavničarji dovoljenje odstranjati mrljice kratkim potem, ne da bi se jim bilo treba bati kakih sitnostij od strani poklicane oblasti. Stlačili so skupaj v en prostor moške in ženske; in vsako noč so se vršile prave orgije, — stvari, kakršnih doslej Amerika še ni videla. Ker so bile dekline izmeček bordelov in moški večinoma neiskusni črnci, so se hitro razširile neizrekljive razuzdanosti in strašne bolezni, in to v kraju, od koder so se razpošiljala živila na vse strani sveta.

V klavniškem okraju ni bilo še nikdar prijazno: a sedaj, ko se je nastanilo tam petnajst do dvajset tisoč človeških zverij, je bilo še odurnejše. Ves dan je pripekalo sonce na ta prostor, poln gnusnega in groznega: na tisoče glav klavne živine, tesno skupaj stlačene, in iz lesenih tal je puhtel neznosen smrad; — pripekalo je na razbeljene, s pepelom pokrite železniške trole, — na skupino visokih, zamazanih trgovin, v kojih notranjstvi ni zapihljala še nikdar sveža sapa; — pripekalo na potoke vroče krvi, — na cele vagonne, obložene s svežim mesom, — na velike kotle, v katerih se je cvrla mast in razni odpadki, — na trgovine za klet in čistilnice, — in vse to je smrdelo kakor kuga. Cele kadi polne črevesja, ki se je na soncu parilo in gnajilo, so stale okrog; zamazano perilo delavcev je viselo na soncu in se sušilo; v jedilnici so ležali po tleh odpadki obeda, po katerih so brneli roji muh in mušic.

In kaj šele ponoči, ko je množica zdivjala ven in se razlila po ulicah, na vse strani, k raznim igram in rokoborbam, v neštevilne gostilne, kjer je popivala in plesala, preklinjala in kričala, smejala se in pela! Čez teden se je moralo pridno delati, potem pa so si lahko privoščili svoje zabave; še v nedelje večer so se vršile rokoborbe; tam na vogalu si videl plapolati ogenj, in ob njem je stala stara sivovlasa zamorka, suha in grda ko čarovnica, z razpuščenimi, v vetru vihrajočimi lasmi in bodečimi očmi, ki je pela z vreščočim glasom o požaru pogubljenja in o najgnetovji rešitvi krvi, po tleh pa so ždeli moški in ženske, kričali in javkali strahu in veselja.

Tak je bil klavniški okraj za časa štrajka, dočim je objemal strokovno organizacijo top obup in je upila dežela kot lačna žival po živcu. Klavničarji pa so mirno šli svojo pot naprej. Vsak dan so sprejemali nove delavce, in so torej lahko s starimi postopali stroje, pogajali se z njimi za plačo ter jih odpuščali, ako se niso dovolj podvzeli. Jurgis jim je bil sedaj pomagač pri tem in je mogel dan na dan čutiti spremembo, kakor če se stroj polagoma spravi v tek. Privadil se je že davno na ukazovanje; toda duševna vročina in smrad, kakor tudi zavest, da je stavkokaz, katerega prezira vsak pošten človek, mu je grenilo življenje, in gabi se je začel samemu sebi. Udal se je pijači in prišel sčasoma v tako slabo voljo, da je kar divjal, preklinjal in svoje ljudi priganjal, da so se pod silnim naporom skoro zgrudili.

Nekega dne, proti koncu meseca avgusta, je prišel nadzornik v Jurgisovo delavnico in zapovedal njemu in njegovim ljudem, da pustijo delo in gredo za njim. Sledili so mu do velike množice ljudi, v koje sredi je stalo več dvonprežnih voz pripravljenih za odhod. Tudi trije policijski vozovi so bili videti. Jurgis in njegovi ljudje so se zasedli en voz, voznik je udaril po konjih, in oddirjali so z ropotom. Nekaj bikov je ušlo iz staje in padlo v roke stavkarjem. To je bila ugodna prilika, pri kateri se dalo kaj napraviti. "Vozili so proti vratom na Ashland avenue in naprej v smeri proti 'dumpu'. Nastal je splošen krič, kakor hitro so jih gledali; moški in ženske so zdirjali iz hiš in gostilnic, ko so vihrali mimo. Ker pa je sedelo na vozu osem ali deset policajev, si niso upali delati zaprek, dokler niso prišli na prostor, na katerem je stalo vse polno ljudi. Zaslišal se je varnostni klic, in množica se je takoj razpršila, pustivši na tleh v krvi ležečega bika.

Stalo je tam brez dela ravno nekaj klavcev, in ko je bik pridirjal, zgrabili so ga in pobili na tla. Ker je izurjen delavec lahko v nekaj minutah vola ubil in očistil, je manjkalo že nekaj mesa. To je bilo seveda kaznivo dejanje, in policaji so takoj pričeli izpolnjevati svoje dolžnosti. Poskakali so raz voza in udirali po vsakem, kogar so mogli doseči. Ozračje je odmevalo od krikov jeze in bolečin, in preplašeni ljudje so bežali v hiše in prodajalne in tekli doli po ulicah. Jurgis in njegovi ljudje so se udeležili preganjanja, in vsakdo izmed njih si je izbral svojo žrtve in tolkel no njej, kar se je dalo. Če je preganjanec bežal v kako hišo, so vrata kar razbili, če so bila slaba. Tekli so celo gori po stopnicah in pretepli vsakega, kdor jim je prišel pod roke; dala, vlačili so svoje žrtve slednjic tudi izpod postelj in izmed starih čunj, kamor so se bile poskrile. Jurgis in dva policista so podili tropo ljudi v neko gostilno. Eden od preganjanj je iskal varstva zadaj za barjo, kamor pa mu je sledil policaj in ga potisnil v kot ter ga tako dolgo tolkel po hrbtu in glavi, da se je nezavesten zgrudil. Ostali pa so preskočili plot mimo drugega policista. Debelokostega človeka, ki je prišel nazaj jezen in grdo preklinjal. Ko je stopil v pivnico, pride mu jokaje in tulče nasproti lastnica, neka Poljakinja. Dal ji je močan sunek v želodec, tako da je padla na tla. Med tem si je Jurgis, ki ga ni tako lahko spravilo kaj iz ravnotežja, postregel pri bari, in prvi policist, ki je napravil svojega moža neškodljivega, mu je pomagal, izročil mu celo še daljne steklenice in si napolnil tudi sam svoje žep.

(Dalje prih.)

(Nadaljevanje s 3. str.)

Kam greste, fantje, kam je vaša pot?

Starce me je pogledal z rdečimi, od pritajenih solz razpaljenimi očmi in se mi je zasméjal v obraz.

"Domovino branit, gospod, domovino branit!"

Slišal sem ob tistem času govor debelega gospoda. Dolg govor je bil, meni pa je se zdelo, da slišim eno samo besedo: "Domovina, domovina, domovina."

"Lepa naša domovina... čast in blagor naše domovine... vse za domovino... kri do zadnje kaplje za domovino... na boj za domovino..."

Ko je nehal in je bil truden, sem vprašal soseda:

"Kdo je ta spoštljivi in debeli gospod?"

Sosedi se je zasméjal in je odgovoril:

"Troje hiš ima v mestu in tudi zunaj mesta lep kos domovine; sinovi pa so mu preskrbljeni tako varno, da ne bodo marširali!"

"Pa je rekel: vse za domovino!"

— "Saj ni mislil svojega bogastva!"

"Pa je rekel: kri za domovino!"

— "Saj ni mislil svoje krvi!"

Pojdem in povprašam tiste, ki so marširali skozi blato; tiste, ki so nosili tornistre, ter njih spremljevalce:

"Kje je vaša domovina?"

Pa bodo odgovarjali po vrsti:

"Lani je nemška zemlja pila moje kri, tirjala moj davek; letos pije in tirja avstrijska zemlja; čez leto dni morda bom služil Ameriki. Moja pot gre tja, kamor ukazujejo tisti, ki imajo domovino in oblast. Od trgovice do trgovice, iz rudnika v rudnik, s polja v mesto, od dežele do dežele; in nikoli ne vprašajo: kje je tvoja domovina? Vprašajo le: koliko je še vredno tvoje delo, koliko je še v tvojih žilah krvi? In kadar ni več krvi, ukažejo: pojdi! Pojdi in išči si domovine, poišči si jo kraj ceste, v jarku! Ali kadar se jim zahoče, mi obsesijo tornistre na hrbet in velevajo: Hiti, umri za našo domovino! Zakaj njih je domovina in njih je oblast! Jaz sejem in žanjam, branim hišo in polje; ali ne setev ni moja in ne žetev, ne hiša, ne polje. Ti si vprašal, ti nam povej: kje je naša domovina?"

Tako bodo odgovorili vsi tisti, ki so marširali po blatni cesti.

Stvar je v redu, pa zapojmo:

"Lepa naša domovina..."

Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva naštetih milijonov bo vzrastla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gospodske domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnajene, sramota človeštvu, zasmeh pravici...

Drugačno melodijo bo dobila pesem o "lepi naši domovini!"

AGRARNO VPRAŠANJE NA FRANCOŠKEM KONGRESU.

Letošnji zbor francoske socialistične stranke se je bavitel tudi z agrarnim vprašanjem in za nas, ki imamo opraviti s pretežno poljedelskim prebivalstvom, so te razprave tembolj zanimive, ker se v mnogih krajih tudi kmečko ljudstvo večalimani približuje socialni demokraciji in je stranka že zdaj prisiljena, resno se baviti s kmečkim vprašanjem. Tudi v pretežno industrialnih deželah je ta problem stalno na dnevnem redu socialne demokracije; na Nemškem je cela vrsta odličnih sodrugov, ki ga študira že dolgo let in nekateri se bavijo skoraj izključno s tem vprašanjem. Veliko pozornost mu posvečujejo na Ruskem. V nekaterih deželah se pa opira tudi praktična organizacija stranke močno na kmečko prebivalstvo. Na Hrvaškem je n. pr. sodrug Korač izvoljen za poslanca v popolnoma agrarnem šiškem okraju; poljedelski delavci v Sremu imajo krepko organiza-

cijo, toda oni niso mogli voliti Korača, ker nimajo volilne pravice. Po hrvaškem zakonu je treba plačati najmanj 40 kron davka, da se ima volilno pravico, kar dokazuje, da so volili sodruga Korača pravi kmetje. Velike poljedelske socialistične organizacije so na Ogrskem, v Italiji, na Bolgarskem, razvijajo se tudi na južnem Češkem.

Na francoskem kongresu v St. Etienneu je bil poročevalec o agrarnem vprašanju sodrug Campère-Morel, ki je podal različne predloge. Ker so se odkazali komisiji in se bo o njih še razpravljalo, jih priobčimo pozneje, za danes pa objavljamo najvažnejše momente iz zanimive debate.

Rapport je dejal, da niso niti Campère-Morel, niti njegovi prijatelji nikdar zatajevali kmetom zadnjega cilja, podružbljenje proizvodnih sredstev. Naš nazor o gospodarskem razvoju nam pravi, da je velika posest kot produktivna sila uspešnejša in da se mala last ne da rešiti. Pridobiti moramo kmete s tem, da varujemo njihove interese.

Lagardelle: Mi ne moremo niti reševati, niti razbijati male lasti. Tudi Engels je spoznal, da ne moremo vstvarjati nobenih uredb, ki bi nas branile protisocialističnih kmečkih čutov. Koristne reforme, ki jih predlaga Campère-Morel, kakor združitev kmečkih združenj s konsumnimi društvi, niso nič v bistvu socialističnega. Poštarska stavka je pokazala, kako se dajo očistiti državne funkcije. Marx je dejal o komani, da je bila cenena vlada. Tukaj je pot, ki vodi h kmetu. Pokazati mu moramo, da smo drugačna stranka

kakor tiste, ki delajo lov na njegove glasovnice.

Hervé govori kot zastopnik čisto kmečke federacije (departma Jonne) in pravi: S Campère-Morelom se strinjava, da moramo v prvi vrsti nastopati za posle in dninarje, če nastane spor, tudi mi malega kmeta za izkoriščane delavca in zadruge za sredstvo proti kmečkemu egoizmu. Ampak te uredbe niso specifično socialistične; tudi nekatere druge stranke jih zagovarjajo. Campère-Morel misli preveč na volilne interese; Jaurès je zašel v to napako in ne misli, kako so izdajalski političarji spravili parlamentarizem na slab glas. (Mejkli: Pa terorizem! Azev!) Mi ne vidimo koncentracije zemljiške lastnine, temveč pomnoževanje srednje posesti. Obratiti se moramo torej do kmeta z drugimi argumenti.

Jaurès: Ali je Campère-Morelov nazor o samomorilnem kmetovem delu fiziološki in gospodarsko upravičen? Zdi se mi, da se na kmetih poprečno dalje živi kakor v mestu. Zato je pa vendar socialistična akcija na kmetih potrebna. Zadruga se lahko boljino bližuje ideji skupne lastnine. Drugo vprašanje: Poleg kmečke lastnine je še neka druga. Legenda je, da bi bila Francija dežela malega kmeta. Dve tretjini zemlje, in prav najboljša zemlja ni v kmečkih rokah. Ali naj čaka socialistična stranka na popolno zmago, da naskoči veliko posest? Mi ne smemo velike posesti razbijati v male kose. Campère-Morel hoče kmete braniti pred kapitalisti na kmetih, pred sladkornimi tovarnarji itd. Dobro. (Dalje prih.)

Kako so nastale vere in bogovi?

Po Ingersollovih spisih za Slovence
priredil Ivan Kaker.

CENA KNJIŽICI 30c.

Dobi se pri izdajatelju:

Ivanu Kaker, 629 Laflin St., Chicago, Ill.

Rabite premog?

To vam najboljšje in najhitreje
preskrbi

Rabite drva?

Frank Udovič,
EKSPRESMAN

Ali se selite?

539 W.-18th street
CHICAGO, ILL.

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo. Oglasite se pri njem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo dopisnice.

Znamenita ponudba.

Izvrstne vrste otroških vozičkov po
\$3.95.

Cena, ki odgovarja popolno delu te vrste. Vozički so lični, streha in cela konstrukcija se da zložiti skupaj. Streha je izdelana iz dobre kože. Barve su različne: črne, rjane ali modrikaste \$6.50 za... \$3.95

Popravimo kolesa na vozičkih z robarjevimi natečaji.

JOS. KRAL.

417-419-421-423 W. 18th Street.
CHICAGO, ILL.

Učite se angleško!

Brez znanja angleškega jezika ni napredka v Ameriki; to zna vsakdo. Zlasti je neprecenljiva koristi za delavca, ki se mora pri angleških podjetjih boriti za svoj kruh.

V Chicagu smo pred kratkim odprli slovensko-angleško šolo, kjer učimo na podlagi slovenske pisane, čitane in govornike angleški jezik. Šola traja vsak ponedeljek, sredo in petek od 7 do 9 1/2 zvečer na 587 So. Centre Ave. v nekdanjih prostorih slovenske čitalnice.

Solnina stane \$3 na mesec. Rojaki v Chicagu, katerim manjka znanja angleščine, pridite in se vpišite. Učimo tudi ženske.

Za rojake izven Chicage imamo posebni tečaj; učimo jih pismenim potom in to po najnovejši in jako praktični metodi učenja. Natančnejša pojasnila pošlему vsakemu na zahtevo. Rojaki, učite se angleško!

Slovensko-angleška-korešpondenčna šola,
585-587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.Dr. Wm. A. Lurie,
IZKUŠEN ZDRAVNIK.Ordinuje: Auds's Drug Store, 631 S. Centre ave., od 11—12 po dnevi.
Drugi urad: 100 State St., Room 210, od 4—5 ure popoldne, izvenmaji nedelje.

Stanovanje: 1346 W. 22nd Street.

Telephone, Canal 859.

— Oblisi in podobne reči so potrebni in zastarela stvar. K trgancu in od prehlajenja znani Anchor Pain Expeller. Ta duši posledice prehlajenja in miri prenapete živce, ki proučajo bolečine. 25 in 50 ct.

Naročite se na

Slovensko-angleško slovnico,
Slovensko-angleški tolmač
Angleško-slovenski slovar.Vse tri knjige v eni stan.
\$1.00 in jo dobiš pri

V. J. KUBELKA AND CO.

9 Albany St., New York, N. Y.

Primeren delo dobiš le, ako
zmožen angleščine.POZOR! SLOVENC! POZOR!
SALOON
s modernim kegljiščemSveže pivo v sodčkih in butelj.
in druge raznovrstne pijače ter užij
smokke. Potniki dobe čedno pre
dišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovincem in drugim Slovincem
se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,

564 SO. CENTER AVE., CHICAGO

Sveži kruh in fino pecivo dobite
v hrvaško-slovenski pekarni

Curiš i Radakov

623 So. Throop Street

Voz tudi na dom CHICAGO

Valentin Potise
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle

Toči vse, gostilni podrejene
inse priporoča rojakom za obilno
Postrežba točna in solidna.

M. Lacković

178 West 18th St., CHICAGO

MODERNO OPREMLJENA SLOV
SKA TRGOVINA Z JESTVINAM
(GROCERIJ.)Najboljši riž, kava, čaj, moka
sploh vsakovrstno domače in pre
sko blago vedno sveže po najnižji
na prodaj.Na zahtevo razvažam blago
dom. za kar nič ne računim.

Joseph Kratky

575 W. 17th St., Chicago, Ill.

Izdelaovalec najfinejših
vsake vrste.

Na debelo in drobno.

G. Vnkm

559 W. 18th

Chicago.

Popravila d
nike in pipe
primernih
nah.

POZOR!

Kadar se brijete stopite vedno
brivnico I. razreda, to je pri

Louis Polka

461 W. 18th St., Thalia Hall Bldg.

CHICAGO, ILL.

Podpisana se priporoča

Slovincem za mnogobrojen
bisk, ker imava na razpolo
dobrogostilno in dvoran

Šajnek & Hans

587 S. Center Av Chicago.

KUPUJTE PRI

Albert Lurie Co.

567-69-71-73 Blue Island Av

CHICAGO, ILL.

Velika trgovina z m
šanim blagom.

Zmerne cene vsak da

M. A. Weisskopf, M.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpol
in od 6—9 zvečer.

835 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago.